

124. Obyvatelstvo si oddechlo, když zbaveno bylo všech těchto vymožeností válečných a mělo pak teprve dojem, že je mír. Je jistě svrchovaně zajímavé, jak málo se po této válce počítalo s psychologií lidu, jak všecko chtěl dělati stát rozkazem, jak ono komandování válečné mělo přejíti do všeho života. Zatím veškerým obyvatelstvem to bylo pocítováno jako poroba, ne jako dobrodiní, takže největším zástancům vázaného hospodářství nezbylo než kapitulovati. A ukázalo se, že začalo pracovati tisíce a tisíce mozků, aby dobře a lacino vyživil, ošatili obyvatelstvo, aby ve svobodné soutěži snížili ceny. A to se daří a podaří plně, až se také podnikatelé a obchodníci vymaní z válečného pohodlí, kde za ně myslel stát, a nouze o zboží vylučovala prodělky.

DOSLOV.

Hleděl jsem v této knize zachytiti nejdůležitější problémy poválečné v samostatném státě československém. Válka nezpůsobila jen zpuštění krajín, kde odehrávaly se její děje, nýbrž také zpuštění myslí a srdcí, odhození ideálů a nastolení sobectví, ztrátu lásky a tvořivého společenství a nastolení nenávisti a závisti. Kdokoli chce posuzovati finanční a hospodářské zjevy poválečné, politickou práci těchto dob, nesmí zapomínati na psychologický stav Evropy, který často ukazoval známky massové choroby.

Válka ke všem bédám, zničení výrobních prostředků, ochuzení jedněch, zbohatlictví druhých, přidala ještě těžkou chorobu rozvrácených měn. Léčba byla tak těžká proto, že vymizela pracovitost, a práce pokládána za těžké břímě, nedůstojné svobodného člověka, že zmizela úspornost ve výrobě i spotřebě, a každý navykl si velikým číslům, k nimž vedla znehodnocená měna, a ztratil míru pro požadavky i po-

třeby. Zdá se mi, že toto válečné dědictví bylo a je nejstrašnější, a jeho léčba měla by býti prvním úkolem všech, kdož nechtějí pouze mír na papíře, nýbrž skutečný mír myslí a srdcí, povznesení rozvrácené morálky, vrácení se k ideálům a k zásadě, že každý sám je štěstí svého strůjcem.

Republika Československá měla to veliké štěstí, že prvé pololetí její faktické existence bylo naplněno radostí a štěstím, že došel národ náš svobody, že bez rozdílů stavů a tříd všichni občané chtěli ochotně a nezištně přispěti k vybudování své osvobozené vlasti a zabezpečiti její hospodářské základy. Snad potom pod tlakem bolševických hesel sousedního Ruska počalo se bloudit a spácháno mnoho škod z tohoto poblouzení, které však pomíjí a pomine. A národ vrací se zase k pracovitosti a šetrnosti, na nichž založil svůj pokrok proti vůli státu, v němž byl nucen žíti. A tu teprve plně rozvine se ve svobodě a ukáže se hoden důvěry, kterou měli k němu státníci západní Evropy a velká republika americká, uznávající proň právo národního sebeurčení. Již dnes snad možno říci, že ze všech států střední Evropy, těžkou poválečnou periodu prožila nejlépe Československá republika, pracujíc plánovitě na své konsolidaci.
